

ego benedicam eis. Hinc ipsum Numerorum locum inter alios interpretatus est S. Doctor Petrus Damiani ad cives Florentinos scribens his verbis: *Dominus in lib. Numerorum de Sacerdotibus ait: Invocabuntque nomen meum super filios Israël. Ego benedicam eis. Sacerdos quippe Dominum super hominem verbis invocat, sed ipse super eum Dominus benedictionem efficaciter format. Effectus itaque benedictionis non ex merito Sacerdotis constat, sed hanc invocatio divini Nominis administrat, ut quod ex ore sonat hominis intus impleat Creator, et per indigni saepe hominis ministerium Divina virtus suum veraciter efficit sacramentum.* Deo itaque operante in ministerio Sacerdotali benedictio Ecclesiastica suum sortitur effectum, non quidem ex opere operato ad instar Sacramentorum, sed ex vi precum Ecclesiae, quae cum Christi sit sponsa non potest non exaudiri ab eo pro merito et dignitate sua, quando aliquid pro filiis petit. Tota itaque benedictionum Ecclesiasticarum vis posita est in oratione et invocatione Ecclesiae, quae fit per suos ministros; hinc est, quod non aliis formulis, non aliis verbis uti quisque benedicendo debeat, quam iis, quae ab Ecclesia sunt constituta: *Ita, inquit memoratus Eveillon, Ecclesia divino Spiritu edocta omnium rerum benedicendarum formulas conceptis verbis definivit in libris Ritualibus, ut sciant Sacerdotes quid in singulis et quomodo petendum sit, ne scilicet temere et pro arbitrio loquendo ab ejus institutione, proposito, et fine excedant, et sic optatis decendant.* Haec in generale de Benedictionibus advertuntur, sed aliud aliquid hic addere juvat, quod non inopportunum videtur. Ex communi Theologorum sententia benedictiones duplicis sunt generis. Aliae *invocativae* dicuntur, aliae *constitutivae* appellan-

tur. *Invocativae* benedictiones illae sunt, quibus Dei benignitas invocatur, ut vel personis, vel rebus pro benedictionis diversitate, et vario rerum benedicendarum usu aliquid boni tribuat, easque a malo vindicet, non tamen immutato earum statu. Hujusmodi sunt benedictio Episcopalis, ea quae datur post Confirmationem, ea quae datur a Celebrante Diacono Evangelium lecturo, et quae ab ipso Celebrante nunc datur populo in fine Missae, aliaeque hujus generis multiplices benedictiones, ut vinearum, frugum, esculentorum, aliaeque innumerae, quarum formulae habentur in libro Sacramentorum S. Gregorii, in Ordinibus Romanis, et in recentioribus Ritualibus; quae omnes sunt boni alicujus adprecatio. Harum benedictionum virtute, licet aliquid vel temporale, vel spirituale bonum divinitus ex Ecclesiae intentione tribuatur, vel rebus, vel personis, super quibus nomen Domini invocatur, tamen hae in suo naturali statu remanent, nec in sacrarum rerum ordine possunt adnumerari. *Constitutivae* vero benedictiones illae dicuntur, per quas personae, vel res benedictae ad divinum cultum destinantur, et in statu permanenti rei sacrae constituuntur: ita ut receptum per benedictionem hunc statum amplius non immutent, neque ad profanum statum, aut usum redire possint, aut profanae ullo modo considerari, vel effici valeant.

Hae autem multiplices sunt; quaedam enim spectant ad aliquid simpliciter sacrum significandum; quaedam destinantur ad Dei cultum, et certa nostrae Religionis officia et ministeria, uti Episcopi, Sacerdotes et reliquorum Ordinum S. Ministri, vasa sacra etc. Quaedam vero ita benedicuntur, ut ad aliarum rerum benedictionem praeparantur, uti sunt s. Chrisma, Oleum catechumenorum, quibus in consecratione vel ordinatione juxta diversum

Pontificalis praescriptum inunguntur Episcopi, Sacerdotes, et Fontis baptismalis benedictio peragitur. Haec omnia cum per benedictionem seu consecrationem in jus Domini transierint, et sacra sint facta, nequeunt in usum hominis adhiberi, aut ad profanum usum transferri juxta celebrem Juris canonici regulam in cap. 51 de Regulis Juris in VI.; *Semel Deo dicatum, non est ad usus humanos ulterius transferendum.* Hinc quae sunt constitutiva benedictione consecrata in suo semper manent consecrationis statu, quae autem sunt benedictione tantum invocativa benedicta, licet statum possint immutare, et aliquo modo ad humanos usus adhiberi, ad profanos tamen numquam possunt, quemadmodum plerique, et magni nominis auctores sentiunt; sed haec investigare alienum prorsus esset a proposito.

His generice de benedictionibus adnotatis, nullum dubium est benedicendi ritum vetustissimum esse; hic enim reperitur in veteri Testamento, et ex eo eruitur quod elevatis manibus perficiebatur, ut legitur Esdras cap. 8. num. 6: *Et benedixit Esdras Domino Deo magno, et respondit omnis Populus Amen, Amen, elevatis manibus suis, et incurvati sunt et adoraverunt Deum proni in terra.* Hoc autem fiebat in signum invocandi Altissimum. Sic etiam in juramentis peragebatur quemadmodum legitur Danielis cap. 12 num. 27: *Cum elevasset dexteram et sinistram suam in coelum et jurasset per viventem in aeternum.* In Sacris litteris de hujusmodi actibus saepe fit mentio. Et ideo Christus Dominus, dum in coelum ascendit, elevatis manibus, benedixit Apostolis, sicuti in Evangelio Lucae notatum reperitur, quae fuit vera super eos benedictio, sive super illos bonorum adprecatio. Apostoli super fidelibus per manuum pariter elevationem, quasi a Deo susciperent be-

nedictionem, quam impertiebant, fidelibus bona adprecabantur. Deinde ex ipsa apostolica traditione inter Christianos, manibus in coelum prius elevatis, et facto Crucis signo, per quam mundo salus facta est, ex qua bona omnia dimanant, et in qua per Christi mortem humani generis redemptio perfecta est, facto, ut supra, Crucis signo, dari coepit benedictio, quem ritum haud errare putandus esset qui asseveret a Christo Domino in praefato Ascensionis die ortum suum habuisse, ad cujus similitudinem, peracta Missa, benedictio populo confertur. *Et enim, scribit Amalarius lib. 2 de offic. c. 26. Dominus ante Ascensionem in coelos, duxit Apostolos in Bethaniam, ibique benedixit eis, et ascendit in coelum. Hunc morem tenet Sacerdos ut post omnia Sacramenta benedicat populo atque salutet, deinde revertitur ad orientem, ut se commendat Domino.*

Ecclesia itaque ex veteri Testamento, et ex Christi Domini exemplo sumpsit benedictionum ritum, quem semper retinuit; quemadmodum enim, scribit Rhabanus Maurus, in *Numeris Deus certam formam populo benedicendi Aaroni et Sacerdotibus veteris legis praescripuit, ita quoque usus Ecclesiae, quae multiplices benedictiones in diversis rebus habet.*

Priusquam autem directe et specialiter de benedictione agatur, de quo in dubio sermo est, haec benedictio dabatur olim a Sacerdote immediate post communionem, ut ex adducta auctoritate patet, et ex quamplurimis auctoribus colligitur; soli autem Romano Pontifici licitum erat in fine Missae populo benedicere, juxta Rudolphum propositione 23.; itaque reliqui Celebrantes Sacrum divinum absolvebant per illam orationem *Placeat*, quod ex sequentibus verbis patet: *Finitis omnibus, osculato Presbyter altari dicit: Placeat tibi Sancta Trinitas: deinde*

s. vestibus se exuat; ita ord. Romanus. Haec autem oratio Placeat in pluribus reperitur Sacramentariis post saeculum nonum scriptis. Eam Sacerdos secreto recitat; est enim, ut observat Benedictus XIV. in suo opere de sacrosancto Sacrificio Missae lib. 2. cap. 24 §. 5. pro ipso peculiaris oratio, eamque dicit inclinatus, ut aequum est ad altare, siquidem ad Sanctissimam Trinitatem dirigit. Idem ut supra legitur in quodam antiquo Caeremoniali Mileti anno 1609 exarati. Sic etiam observant Carthusiani, qui benedictionem non dant in fine Missae, nec Evangelium S. Joannis in fine recitant, ut notat Puget tom. 2. Institutionum catholicarum pag. 890, cum quo concordat Ritus olim Cisterciensium: rationem ejus Ritus affert Joannes Baccosson in expeditione Missae Basileae exarata anno 1419, eum scilicet qui populum non habet, nec benedicere. Hodie tamen Carthusiani, si in Templis celebrent, quae non sunt sui Ordinis, populo benedicunt, ut colligitur ex eorum recentioribus Constitutionibus stat. 3 cap. 1 n. 58. In veteri Dominicanorum ordinario lib. 2, ut refert Marcellus de Cavalariis Statera sacra tit. 29 num. 50 ita legitur: *Et si consuetudo patriae fuerit et extranei fuerint hoc expectantes, dent benedictionem juxta morem patriae.* Ideo autem benedictio, ut supra notatum est, post communionem dabatur, ut qui Eucharistiam non susceperant, saltem cum illa benedictione discederent, quemadmodum sentit Micrologus, sicut hodie Sacerdotes qui post Missam vel extra eam solent communicare, dant benedictionis signum in fine illius communionis pro non communicatis.

Diversa quoque benedictionem, quae datur in fine Missae, fuit Ecclesiae disciplina. Siquidem simplex Sacerdos nequibat olim benedictionem populo impertiri juxta can. *Ministrare* 26, q.

6: *Benedictionem quoque super populum in Ecclesia fundere Presbytero penitus non licere.* Hoc autem Sacerdoti nunc permittitur, postquam divinum Sacrificium peregit: dictum est *permittitur*, si enim totam dictam antiquitatem perscrutemur, neque id Presbytero simplici licitum olim erat, ut notat Benedictus XIV. tum in *Constitutione* 48. in cujus initio agit de solemnibus benedictione, quae ab Episcopis datur, quod ad praesens dubium nullimode pertinet, tum in opere de *Sacrificio Missae*. Etsi enim, ut ipse in utroque loco observat, in usu semper fuerit, ut re divina peracta populus cum benedictione ab Ecclesia dimitteretur, id tamen non a Sacerdote celebrante, sed vel ab Episcopo si praesens aderat, vel eo absente ab Archipresbytero, jussu ipsius, praestabatur, et hoc in sensu explicari juxta ipsum debet *Decretalis in cap. Officium de officio Archipresbyteri*, ubi inter archipresbyteralia munera recensentur *Benedictiones presbyterales in Ecclesia dare*, prout advertit etiam Gonzales in idem caput *Officium num. 2.* quod ante plane comprobaverat Sausses in *Penopia Sacerdotali* pag. 558. Haec tum ex jure, tum ex antiquitate, et monumentis eruuntur; et hinc est, quod de hac benedictione silent omnino Amalarius, Floras, Walfridus et Renisius saeculi IX. Scriptores: ejus tamen mentionem facit Micrologus, ut supra relatam est. Ast ex multis saeculis contraria nunc viget disciplina, ex qua facultas Sacerdoti celebranti facta est benedictionem super populum impertendi absoluta Missa: immo nunc praescribitur a Rubrica, ut Sacerdos populo benedicat; sic enim legitur in ordine Missae *de benedictione in fine Missae: et Evangelio S. Joannis dicto... extensa manu dextera, junctisque digitis, et manu sinistra infra pectus posita semel benedicit populo*

dicens: etc. Mittuntur hic quae a Rubrica juxta diversos casus adduntur; inopportuna enim esset ea in medium proferre. Rationem autem benedicendi populo multis ab hinc saeculis affert *Belletus in Ritibus Laudunensis Ecclesiae parte 1. pag. 136. num. 9: At cum benedictio ad Missae perfectionem pertineat; hodie ab incepto Sacro recedere nec jure queat populus ante benedictionem egredi ex praecitata Agatensi Synodo quatenus integrae Missae non interesset quisquis praemature recederet; sequitur facultatem cuilibet Celebranti concessam esse privatam illam benedictionem ad finem Missae ubique locorum impertire*, quod quidem commemorat *Quartus ad Rubricas Missalis pag. 386 in dubiis conscientiae.* Juvat hic addere quod habetur in can. *Ecce ego D. 11, 95; Nemo Episcoporum invidia diabolicae tentationis inflatus irascitur in Templo si Presbyteri interdum exhortentur plebem, in Ecclesiis praedicent, si plebibus, ut dictum est, benedicant*: quae verba probant simul et olim Episcoporum tantum fuisse benedictionem impertiri, et nunc simplicibus etiam Sacerdotibus inesse facultatem.

Quod vero et simplices Sacerdotes benedicere possint in Missa, et quod hic ritus a multis saeculis invaluerit liquido constat, aliis silentibus auctoribus, praeter supra allatum Micrologum etiam ex iis, quae habet Guido Abbas, qui saeculo X. circiter vel XI. vixit: loquitur enim ipse de consuetudine, quae aetate sua invaluit ut Presbyteri sub finem Missae populo benedicerent, ita enim scribit: *Hinc et illa consuetudo apud modernos, quae non fuit apud antiquos, invaluisse videtur, ut in aliis temporibus etiam Presbyteri post finem Missae benedicant, ne populum ita benedictione et communione privatam discedere*

permittant; et alibi: Adeo in usum jam usquequaque venit benedictio, ut nequaquam absque gravi scandalo a Presbyteris in populo praemitti possit, nisi forte Apostolica Sedes generaliter et synodaliter prohibere voluerit. Jam ex his verbis eruitur benedicendi ritum praefati auctoris aetate in consuetudinem transiisse, et grave scandalum in populo suscitasse hujus benedictionis in fine Missae praetermissionem. Jam si haec consuetudo ea aetate inolevit, argumentum desumptum ab aliorum auctorum pene coevium silentio, nihil erui potest in contrarium.

Aliquando, placet et hoc addere, sive per abusum datae facultatis Presbyteris benedicendi populo post Missam, sive alia quacumque ratione, Sacerdotes populo benedicebant ac nunc Episcopi ternis Crucis signis. Hinc autem ritus sublatus fuit a. s. m. Pio V. qui in solemnibus Missis dumtaxat eum voluit adhiberi. At postmodum Clemens VIII. statuit, ut Presbyteri in Missis etiam solemnibus unico Crucis signo populo benedicant, videri potest apud Martenium Tom. 1. pag. 243.

Ex allatis superius verbis, quae in canone *Ecce ego* leguntur, licet plerique cum Glossa sentiant illud benedicere generaliter declarare benedictionem, quae populo traditur a Sacerdote, qui divinum Sacrum perficit tantum; ita eodem tempore interpretantur, ut intelligi possit de quacumque benedictione, quam Sacerdotes manu impertuntur post aliquam Ecclesiasticam actionem, puta post preces in novendalibus, aliasque hujusmodi, post Litanias, ut in dubio; nam cum haec sit ex benedictionibus, quae invocativae appellantur, per quas Dei benignitas invocatur, ut vel personis, vel rebus benedicendis aliquid boni tribuatur, eaedem a malo liberentur, quis prohibeat ut recitatis precibus Sacerdos populum cum hac benedictione, sive

adprecazione dimittat, ut domum suam ab Ecclesia discedat. Fatendum quippe est auctores omnes loqui semper de benedictione a simplici Sacerdote danda in fine Missae, de qua supra sermo fuit, quamque impertiri populo antiquis temporibus ei non licebat. Sed cum nulla super hoc benedicendi ritu extra Missam extet prohibitio, cum bonum aliquod spirituale, vel etiam temporale per hanc benedictionem ex divina benignitate Sacerdos adpreceatur, cum denique haec consuetudo quasi undique invaluerit, atque hinc jure putandum est aut expresse aut saltem tacite factam esse vel fieri Sacerdotibus ab Episcopis Dioecesanis hanc populo extra Missam benedictionem impertiendi facultatem. His innixa rationibus S. R. C. affirmative respondendum huic dubio censuit: *si adsit consuetudo*. Consuetudo enim haec nec ulli adversatur prohibitive legi, et bonum semper aliquod a Deo per eam populus sperare potest, quod ei Sacerdos a Deo quem invocatur, adprecaatur.

d) Finita processione.

Toleranda est consuetudo, quod hebdomadarius vel alius Canonicus post processionem in festo s. Agathae v. et m. stans ad altare majus benedicat populum habens tantum superpelliceum et stolam sicut in aliis processioneibus, in quibus defertur reliquia, cum alba, stola et pluviali. n. 3477 ad 22 die 5. Julii 1698.

50) Cum SS. Sacramento.

a) Assistentia Canonicorum.

Canonicos Collegiatae debere Abbati assistentiam praestare, quocumque solemniter cum processione repositurus SS. Sacramentum cum illo populo benedicat. n. 1947 die 7. Dec. 1658; n. 1960 die 15. Febr. 1659.

b) Benedicens.

(Habitus.)

Cf. *Stola in bened. SSmi.; Pluviale* (in process. SSmi., decr. n. 5228.)

c) Benedicens non petit facultatem ab Episcopo praesente.

Vd. *Diaconus; Episcopus assist. benedictioni SSmi.*

Ad dubium: an in expositione SSmi. Sacramenti, praesente Ep. genuflexo, Celebrans dum pervenit ad Altare, debeat ei reverentiam praestare, et dum ascendit ad impertiendam Fidelibus benedictionem, facultatem cum actu obsequii ab eodem postulare?

Et S. eadem C. . . . respondendum censuit: „Negative ad utrumque.“

Atque ita rescribere S. C. rata est, et declarare. n. 5063 ad 6 die 27. Febr. 1847.

d) Cantus vetit. est.

Vd. *Pangue lingua. Organum ad bened. cum SSmo.; Cantus* (cor. SSmo.) *Bened. cum SSmo.* (quando). *Instructio Clem. §. XXXI.* n. 21.

Benedictionem cum SSmo. in fine hymni *Pangue lingua* et non ad Versiculum *Sit et Benedictio* esse dandam. n. 1124 die 5. Febr. 1639.

In benedicendo populum cum SS. Sacramento Celebrans nihil dicere, Cantores et Musici nihil quoque canere interim debent ad praescriptum rit. rom. et Caer. Episc., non obstante quacunque contraria consuetudine. n. 4308 die 9. Febr. 1762.

Ad dubium: an in benedictione populo impertienda cum SSmo. permitti possit cantus alicujus versiculi vernacula lingua concepti vel ante vel post ipsam benedictionem? S. C. resp.: Permitti posse post benedictionem. n. 4857 ad 2 die 3. Aug. 1839.

Etiam Benedicens cum SSmo. nihil dicit: Instructio Clem. §. XXXI. n. 16 etc. *Nec Populus canit: Ibid.* n. 18 etc.

BITUNTINA.

Beatissimo Patre: Il Vicario Capitolare della Diocesi di Bitonto nel Regno di Napoli supplichevole espone, come per uso inveterato si suole in quella Diocesi nel momento della benedizione con l'augustissimo Sacramento, dall'Organo cantare il versetto del Salmo LXVI.: *Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus, et metuant eum omnes fines terrae*: L'attuale Prefetto delle Ceremonie crede esser ciò in opposizione con la Liturgia Ecclesiastica. L'Oratore anche a nome di tutti i suoi Governati ricorre alla Santità Vostra, ed umilmente implora la necessaria facoltà onde permettere, che si prosiegua il sopradetto antico costume, al quale quella popolazione è attaccatissima. Che della grazia ec.

Sacrorum autem Rituum Congregatio ad Vaticanum sub infrascripta die in Ordinario Coetu coadunata, referente R. P. D. Secretario, re mature considerata, respondendum censuit: „Servedi Decretum in Caputaquen. diei 9. Februarii 1762; permitti vero potest ut cantetur *Ÿ: Benedicat nos Deus*: immediate post Benedictionem juxta Instructionem Innocentii XII. a Clemente XII. confirmatam in delatione Viatici: „Atque ita rescripsit, die 16. Martii 1833. n. 4697.

Ad dubium: An servanda sit consuetudo dandi benedictionem cum Ostensorio, quando cantatur versus: *Sit et benedictio*, vel potius, an impertienda tantum sit benedictio, expletis Hymno et Oratione, uti habetur in Rituali Romano, Caeremoniali Episcoporum, atque decretis S. R. C. in Sabinen. die 5. Februarii 1639 et in Caputaquen. die 9. Februarii 1762? S. C. resp.:

„Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.“

Die 23. Maji 1835. n. 4748 ad 3.

e) In Commem. Omn. fidel. defunct.

Vd. *Expositio pro Defunctis.*

MONTISPESULAN.

Quum Rmus. Dom. Montispessulan. Episcopus SSmum. D. N. Pium IX. P. M. enixe rogarit ut super sequentibus Dubiis mentem suam aperire dignaretur, nimirum:

1. Pluribus in Ecclesiis hujus Diocesis mos invaluit, ut cum SSmo. Eucharistiae Sacramento benedictio Populo impertiatur expleto Officio Vespertino in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, et etiam per subsequentem Octavam: Potest nec ne haec consuetudo servari?

2. In aliquibus Ecclesiis praedictae Benedictiones ex piis fidelium foundationibus explentur vel in suffragium defunctorum, vel ad meram devotionem Donatorum, stans temporibus. Licetne foundationes hujusmodi acceptare, et si acceptatae fuerint, et decursu temporis adeo excreverint, ut iisdem commode satisfieri nequeat, erit licitum nec ne illas imminuere, vel in alia pia opera commutare?

Sanctitas Sua, referente subscripto S. R. C. Secretario, juxta alias decreta rescribendum mandavit, singula superius exposita licere: sed quoad immutationem vel translationem onerum, quae fuerint acceptata supplicandum pro opportuna facultate. Contrariis non obstantibus quibuscumque. n. 5192 die 11. Aug. 1853.

f) Communione finita.

Ad dubium: an consuetudo dandi benedictionem finita communionem cum s. Pyxide Sanctimonialibus sit sustinenda? S. C. resp.: Negative. n. 4449 die 16. Jan. 1793.

Cf. *Instr. Clem. §. XXXVI.* n. 11 etc. 14 etc.; *Benedictio* (commun. finita.)